

صادقی، حسن

نقش دانش اصول فقه در تفسیر قرآن

سال دفاع: ۱۳۸۶

راهنما: علی‌اکبر بابایی

مشاور: حسن معلمی

چکیده

این پژوهش در پنج فصل، به تبیین موضوع نقش دانش اصول فقه در تفسیر قرآن پرداخته است. فصل اول، کلیات پژوهش است. در فصل دوم، نقش دانش اصول فقه در شناخت معانی واژگان قرآن، بررسی شده است. فصل سوم، به بررسی نقش این دانش در آگاهی از مراد خدای متعالی از واژگان قرآن اختصاص یافته است. فصل چهارم، نقش دانش اصول فقه را در شناخت مستندهای معتبر تفسیر قرآن مطرح کرده، و فصل پنجم به نقش این دانش در تشخیص تعارض بدوی از تعارض مستقر پرداخته است. یافته‌های این پژوهش به شرح زیر است: بسیاری از مباحث دانش اصول فقه در تفسیر قرآن کریم، نقش کلیدی و اساسی دارند. این مباحث، از سویی زمینه را برای فهم معانی واژگان و عبارت‌های قرآن کریم و مراد خدای متعالی از آنها فراهم می‌کنند، و از سوی دیگر، قرآن‌پژوهان را با شیوه درست و دقیق تفسیر قرآن کریم آشنا ساخته، بسیاری از لغزشگاه‌ها و نقاط ضعف تلاش‌های تفسیر را روشن می‌کنند.

کاربردهای دانش اصول فقه در تفسیر قرآن بدین‌قرار است:

۱. دانش اصول فقه، قواعد کلی شناخت معانی واژگان و عبارت‌های قرآن را بیان کرده، روشن می‌سازد که در چه معنایی ظهور دارند؛ از این‌رو این دانش، مقدمه مهمی در دستیابی به مراد خداوند متعالی از واژه‌ها و عبارت‌های قرآن به‌شمار می‌رود؛

۲. دانش اصول فقه، قواعد کلی برای شناخت مراد خداوند متعالی از واژگان و عبارتهای قرآن را ذکر، و راههای دستیابی به آن را اصول عقلایی، آیات، روایات و اجماع بیان می‌کند؛

۳. دانش اصول فقه، مستندهای معتبر برای شناخت مراد خدای متعالی از واژگان و عبارتهای قرآن را از مستندهای غیرمعتبر تشخیص داده، مستندهای معتبر را علم و علمی بیان می‌کند و مصادیق آنها را تبیین می‌نماید؛ ۴. دانش اصول فقه با تقسیم تعارض به تعارض مستقر و تعارض بدوی، برای هر کدام احکام جداگانه ذکر می‌کند و با تبیین راههای دفع تعارض بدوی میان آیات و میان آیات و روایات، چگونگی تفسیر آیات و روایات متعارض‌نما را روشن می‌سازد.